

LICENCE PŘI POSKYTOVÁNÍ SOFTWARE JAKO SLUŽBY

JAN TOMÍŠEK*

ABSTRAKT

Tento článek analyzuje poskytování software jako služby (SaaS) z hlediska licenční problematiky. Klíčovým aspektem tohoto modelu poskytování software na bázi cloudových technologií je skutečnost, že při něm nedochází k distribuci software zákazníkovi a zákazník software neužívá v autorskoprávním smyslu. Řada poskytovatelů SaaS proto využívá k provozování svých služeb modifikovaný open source software, aniž by zveřejňovala zdrojové kódy provedených modifikací. Povinnost zdrojové kódy zveřejnit jim totiž vzniká až v okamžiku distribuce modifikovaného software. Možnost tohoto přístupu je závislá na konkrétní open source licenci a v článku je diskutována z hlediska licencí rodiny GPL, přičemž jsou zohledněny též hraniční případy aplikace. Změna paradigmatu od produktu ke službě zároveň vede k otázce, zda musí mít zákazník licenci k využívání SaaS. Vedle obecných odpovědí na předložené otázky tento článek předkládá konkrétní řešení pro ošetření nastíněných problémů v praxi poskytování a používání SaaS.

KLÍČOVÁ SLOVA

software, cloud, software-as-a-service, SaaS, GPL, distribuce, licence

* Bc. Jan Tomíšek je diplomantem na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity a spolupracovníkem advokátní kanceláře ROWAN LEGAL. Věnuje se problematice software, ochraně osobních údajů, cloud computingu a kybernetické bezpečnosti.

Kontaktní e-mail: jantomisek@gmail.com

ABSTRACT

This article analyses the provision of software as a service (SaaS) in terms of licensing. A key aspect of this model of providing software based on cloud technology is the fact that it does not include distribution of software to the customer and the customer does not use the software in the sense of copyright. Many SaaS providers therefore use modified open source software to operate their services without having to publish the source code of the performed modifications. The obligation to publish source codes arises only when the modified software is distributed. The possibility of this approach depends on the particular license and the article discussed the issue in terms of the GPL family of licenses, taking into consideration also borderline cases of application. The paradigm shift from product to service at the same time raises the question of whether the customer must have a license to use SaaS. In addition to general answers to the presented questions this paper proposes practical solutions for specific treatment of the outlined problems in the procedures of provision and use of SaaS.

KEY WORDS

software, cloud, software-as-a-service, SaaS, GPL, distribution, licence

1. ÚVOD

Larry Ellison, zakladatel společnosti Oracle a vizionář v oblasti informačních technologií, v roce 2008 prohlásil, že „to zajímavé na cloud computingu je, jak jsme ho předefinovali, aby zahrnoval všechno, co už dávno děláme.“¹ S tímto tvrzením se lze i dnes naprosto ztotožnit, protože to, co cloud computing v prvé řadě přináší, není technologická inovace, ale změna paradigmatu. Nové paradigma nás posouvá od pořizování informačních technologií jako produktů k jejich konzumaci v podobě služeb. Ve světě cloud computingu si zákazník nekupuje výkonný hardware, aby si sestavil a provozoval vlastní server. Místo toho si od poskytovatele objedná příslušný výpočetní výkon či úložný prostor a na jeho infrastruktuře přes

¹ FABER, Dan. Oracle's Ellison nails cloud computing. *CNET* [online]. Publikováno 26. 9. 2008 [cit. 23. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.cnet.com/news/oracles-ellison-nails-cloud-computing/>

internet spouští své aplikace. Stejně tak místo pořizování software a jeho instalace na své servery nebo koncové počítače si tento software objedná od poskytovatele, který jej provozuje na své infrastruktuře a zpřístupňuje ho zákazníkovi opět pomocí internetu.

Tato změna paradigmatu má nezanedbatelné důsledky v řadě právních odvětví jak z oboru práva soukromého, tak veřejného. V tomto příspěvku jsou diskutovány dopady v oblasti autorského práva a souvisejících závazkových vztahů, jmenovitě v oblasti licencí.

2. SOFTWARE JAKO SLUŽBA

Pro účely dalšího výkladu považuji za nezbytné blíže vymezit, co přesně se pod pojmy cloud computing, potažmo software jako služba rozumí. Jednotná definice cloud computingu neexistuje, nejčastěji je však citována definice Národního institutu pro standardy a technologie Spojených států amerických (NIST), který jej vymezuje jako „model umožňující pohodlný síťový přístup na vyžádání ke sdílenému souboru konfigurovatelných výpočetních zdrojů (například sítí, serverů, datových úložišť, aplikací a služeb), které lze rychle přidělovat a uvolňovat při minimálním úsilí správce a minimálním zapojení poskytovatele.“² Tato definice se může zdát na první pohled poněkud nesrozumitelná, protože v sobě na minimálním prostoru kondenzuje všechny významné charakteristiky cloud computingu, které by si samy o sobě zasloužily širší diskuzi z pohledu práva.³ V rámci rozboru licenční problematiky k nim však uvedu pouze několik stručných poznámek.

Konkrétní realizace cloud computingu může zahrnovat více různých modelů poskytovaných služeb. Typicky se uvádí infrastruktura jako služba (infrastructure-as-a-service, IaaS), platforma jako služba (platform-as-a-service, PaaS) a software jako služba (software-as-a-service, SaaS).⁴

² MELL, Peter.; GRANCE, Timothy. The NIST Definition of Cloud Computing. National Institute of Standards and Technology [online]. 2011 [cit. 28. 5. 2014]. Dostupné z: <http://csrc.nist.gov/publications/nistpubs/800-145/SP800-145.pdf>

³ Pro podrobnější výklad k jednotlivým aspektům srov. SHUVANKER, Ghosh; HUGHES, Gill. Cloud Computing Explained. *The Open Group* [online]. 2011. [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <https://www2.opengroup.org/ogsys/catalog/W115>

⁴ MELL, GRANCE, 2011, op. cit.

Podstatou poskytování software jako služby (dále jen „SaaS“) je poskytnutí standardního softwarového produktu jako on-line aplikace přístupné odkudkoli přes počítačovou síť. Aplikace je provozována na cloudové infrastruktuře poskytovatele, která umožňuje dynamické přidělování potřebných zdrojů a další základní cloudové funkce.⁵

Příkladem služeb z kategorie SaaS mohou být kancelářské balíky, jako jsou Google Apps for Work⁶ nebo Microsoft Office 365⁷ (cloudová podoba desktopové sady Microsoft Office), dále datové úložiště Dropbox,⁸ CRM systém salesforce⁹ nebo komunikační nástroj Citrix GoToMeeting.¹⁰

Z hlediska licenčních vztahů je především významné, že v rámci modelu SaaS zákazník využívá aplikaci provozovanou na infrastruktuře poskytovatele. K této infrastruktuře přistupuje prostřednictvím počítačové sítě (zpravidla přes internet) a sdílí ji s ostatními zákazníky poskytovatele.¹¹ Díky tomu, že software je provozován na infrastruktuře poskytovatele, nepřenáší se k zákazníkovi rozmnoženiny software a nedochází k jeho distribuci.¹² Tato skutečnost má zásadní právní důsledky, protože na rozmnožování software, resp. jeho distribuci jsou navázány některé klíčové mechanismy jeho právní ochrany, které selhávají v případě, že k těmto úkonům nedojde.

⁵ Tamtéž.

⁶ Google Apps for Work – E-mail, nástroje pro spolupráci a mnoho dalších služeb. *Google Apps for Work* [online]. Google, 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.google.cz/intx/cs/work/apps/business/>

⁷ Zakoupení Office 365 pro firmy – software zajišťující produktivitu firmy. *Office* [online]. Microsoft Corporation, 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://office.microsoft.com/cs-cz/business/>

⁸ Dropbox. *Dropbox* [online]. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <https://www.dropbox.com/>

⁹ CRM and Cloud Computing To Grow Your Business - Salesforce.com. *Salesforce.com* [online]. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.salesforce.com/eu/?ir=1>

¹⁰ Easy Online Meetings With HD Video Conferencing. *GoToMeeting* [online]. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gotomeeting.com/online/collaboration/home>

¹¹ MELL, GRANCE, 2011, op. cit.

¹² Z tohoto obecného principu existují výjimky, viz dále.

Software jako služba je tedy model cloudové služby, při kterém zákazník využívá online aplikaci provozovanou na infrastruktuře poskytovatele, aniž by konkrétní software byl zákazníkovi distribuován v podobě rozmnoženin.

3. LICENCE Z POHLEDU POSKYTOVATELE

Jak již bylo naznačeno, tím, že při poskytování software jako služby nedochází k rozšiřování rozmnoženin, resp. distribuci software, nespouští se v takovém případě některé mechanismy jeho právní ochrany. Konkrétním projevem tohoto fenoménu je skutečnost, že většina významných hráčů na trhu SaaS využívá na své infrastruktuře modifikovaný open source software, aniž by dále šířila zdrojové kódy svých modifikací.¹³ Tzv. povinnost reciprocity, tj. povinnost zveřejnit svůj modifikovaný zdrojový kód, totiž vzniká až v okamžiku, kdy je modifikovaný software distribuován.

Této skutečnosti si v open source komunitě začali všimnout již koncem devadesátých let, kdy se koncept software jako služby (tehdy nazývaný Application Server Providing, ASP) začal poprvé objevovat.¹⁴ Skutečně ji ale zpopularizovali až Bradley M. Kuhn and Eben Moglen.¹⁵ Ti poukázali na to, že v rámci licence¹⁶ GNU General Public Licence verze 2 (dále jen „GPL 2“)¹⁷ je možné používat modifikovaný open source software pro poskytování SaaS, aniž by poskytovatel zpřístupnil upravené zdrojové kódy.

¹³ JUDD, William. SaaS Threatens Open Source. *William Judd* [online]. Publikováno 28. 1. 2011 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.williamjudd.com/2011/01/28/the-threat-of-saas-to-open-source/>

¹⁴ O'REILLY, Tim. The New Age of Infoware: Open Source and the Web [online]. 1998 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: http://www.oreilly.com/tim/archives/mikro_age_of_infoware.pdf

¹⁵ KUHN, Bradley M. Stet and AGPLv3 - SFLC Technology Blog. *Software Freedom Law Center* [online]. Publikováno 21. 11. 2007 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080315231323/http://www.softwarefreedom.org/technology/blog/2007/nov/21/stet-and-agplv3/>

¹⁶ Licence je ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), obligací, která vzniká licenční smlouvou, bylo by v tomto smyslu proto přesnější používat termín licenční smlouva, přesto se v dalším výkladu přidržím termínu licence, který je ve vztahu k open source zaužívaný.

¹⁷ GNU General Public License Version 2. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno červen 1991 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/gpl-2.0.html>

Licence GPL 2 v čl. 0 výslovně stanoví: „Na aktivity jiné než kopírování a distribuce se tato licence nevztahuje; jsou mimo její rozsah. Spouštění Programu není regulováno a na výstup Programu se licence vztahuje pouze v případě, že jeho obsah tvoří dílo odvozené od Programu“¹⁸ (překlad JT). Povinnost šířit upravené zdrojové kódy je stanovena v čl. 3 až v souvislosti s rozmnožováním a distribucí software. Později byl tento fenomén pojmenován „ASP loophole“, tedy mezera pro ASP (jak se SaaS dříve nazývalo).

Jelikož princip reciprocity je jedním z pilířů dlouhodobé kontinuity open source software, vzrůstaly obavy, že když poskytovatele software jako služby nebude licenční smlouva nutit, aby svůj upravený kód sdíleli s komunitou, vývoj některých open source produktů se zpomalí nebo úplně zastaví. Proto když se připravovala licence GNU General Public Licence verze 3 (dále jen „GPL 3“), obsahoval její druhý koncept ustanovení, které umožňovalo autorovi stanovit dodatečný požadavek vůči poskytovatelům software jako služby, aby zpřístupnili svůj modifikovaný zdrojový kód založený na jejich licencovaném díle.¹⁹ V návaznosti na reakce open source komunity však Free Software Foundation (nadace zastřešující tvorbu licencí z rodiny GNU General Public License, dále jen „FSF“) toto ustanovení do finálního textu nezahrnula²⁰ a vývoj nabral opačný směr. GPL 3 tak v čl. 0 výslovně stanoví, že pouhá interakce s uživatelem přes počítačovou síť není aktivitou, která by spadala do rozsahu licence,²¹ a proto se s ní nepojí povinnost šířit modifikovaný zdrojový kód.

¹⁸ Tamtéž. Srov. též Frequently Asked Questions about the GNU Licenses. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.en.html#GPLRequireSourcePostedPublic>

¹⁹ Odst. 7(b)4 GPLv3, 2nd discussion draft. *GPLv3* [online]. Free Software Foundation, publikováno 26. 9. 2007 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://gplv3.fsf.org/gpl-draft-2006-07-27.html>

²⁰ Frequently Asked Questions about the GNU Licenses. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.en.html#SeparateAffero>

²¹ Čl. 0 GNU General Public License Version 3. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 27. 6. 2007 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/copyleft/gpl.html>

Aby FSF vyhověla těm, kteří uzavření ASP loophole požadovali, vznikla modifikovaná verze GPL 3, nazvaná GNU Affero General Public License verze 3 (dále jen „AGPL“). Její článek 13 stanoví, že pokud někdo modifikovaný program zpřístupňuje uživateli na dálku prostřednictvím počítačové sítě, je zároveň povinen mu na serveru zpřístupnit odpovídající zdrojový kód.²²

3.1 VYUŽITÍ MODIFIKOVANÉHO OPEN SOURCE

Z praktického hlediska je otázkou, jak by měl postupovat poskytovatel, který chce v rámci své infrastruktury pro SaaS využít modifikovaný open source software, ale nechce zdrojové kódy dále šířit.²³ Pokud se jedná o software licencovaný pod GPL 3, je situace zcela jednoznačná – licence tento postup výslovně dovoluje a není třeba se jej obávat. Pokud je software licencován pod GPL 2, je jeho použití tímto způsobem opět bezpečné, ačkoli to licence výslovně nestanoví. Jak bylo výše uvedeno, tento způsob užití spadá pod svobodné spouštění a modifikaci programu. Povinnost šíření upravených zdrojových kódů je spojena až s distribucí software, přičemž na tomto závěru panuje shoda i v rámci open source komunity.²⁴ Za modifikaci se přitom v tomto případě považuje též zapojení zdrojových kódů open source software do vlastního rozsáhlejšího softwarového řešení, které by jinak celé podléhalo zveřejnění.²⁵

²² GNU Affero General Public License Version 3. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 19. 11. 2007 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/agpl-3.0.html>

²³ Jakkoli to na první pohled nemusí být zřejmé, tento požadavek může být legitimní – např. když poskytovatel vyvíjí komplexní proprietární systém, do kterého investuje značné částky, a konkrétní open source software má řešit pouze dílčí úlohu minoritního významu, ale je nebytné jej do systému integrovat skrze zdrojový kód.

²⁴ Frequently Asked Questions about version 2 of the GNU GPL. Free Software Foundation [online]. Publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0-faq.en.html#GPLRequireSourcePostedPublic>

²⁵ Blíže k pojmům modifikace a agregace srov. Frequently Asked Questions about the GNU Licenses. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.en.html#MereAggregation> a Frequently Asked Questions about version 2 of the GNU GPL. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0-faq.en.html#MereAggregation>

Složitější je situace ve vztahu k software licencovanému pod AGPL. Ačkoli jsou někteří autoři toho názoru, že přes veškerou snahu FSF se ani v této licenci ASP loophole nepodařilo zcela uzavřít,²⁶ nelze doporučit využití modifikovaného software uveřejněné pod touto licencí, aniž by současně byly uživatelé zpřístupněny upravené zdrojové kódy. Přestože stanovení konkrétních výkladových vodítek pro interpretaci příslušné licenční smlouvy by nejprve vyžadovalo určení jejího právního režimu a následně určení výkladového postupu dle příslušného právního řádu a konkrétního právního předpisu, lze předpokládat, že jedním z faktorů, které budou při výkladu vždy hrát významnou roli, je vůle smluvních stran při uzavírání smlouvy.²⁷ Je přitom zjevné, že úmyslem autorů AGPL bylo uzavřít „ASP loophole“, a proto pokud autor či vykonavatel majetkových práv šíří svůj software pod touto licencí, má v úmyslu přimět případné poskytovatele SaaS ke sdílení zdrojového kódu. Tudíž v případě, že poskytovatel SaaS integruje do svého řešení zdrojové kódy software licencovaného pod AGPL, vystavuje se riziku, že bude muset zveřejnit zdrojové kódy celého řešení.

Svět open source licencí se však zdaleka neomezuje jen na licence z rodiny GNU General Public License. Přestože je pod nimi licencováno přibližně 70 % veškerého open source software,²⁸ je možné se v praxi setkat i s řadou jiných licencí. V takovém případě musí poskytovatel vždy pečlivě prostudovat, jak daná licence upravuje povinnost reciprocity, popřípadě zda neobsahuje zvláštní ustanovení cílená přímo na SaaS. Pokud je reciproční zveřejnění zdrojového kódu vázáno až na distribuci software, je

²⁶ MENCL, Jakub; HON, Kuan. Copyleft in the Clouds. In: SHEMTOV, Noam; WALDEN, Ian (eds.). *Free and Open Source Software Policy, Law, and Practice*. 2013, s. 344 a násl.

²⁷ Srov. § 556 občanského zákoníku. Pro předchozí českou úpravu v obchodně závazkových vztazích srov. § 266 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Pro rozhodující výkladové vodítko dle anglického práva srov. stanovisko Sněmovny lordů Spojeného království ze dne 19. 7. 1997, 1 WLR 896, Investors Compensation Scheme v. West Bromwich Building Society. Pro výkladové vodítko v německém právu srov. § 133 zákona Německé spolkové republiky RGBL. 1896 S. 195, Bürgerliche Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Google Code Search. [cit. 29. 10. 2010]. Původně dostupné z: <http://license-info.appspot.com/#> nyní nedostupné in MACDONALD, Michaela. Open Source Licensing in The Networked Era. *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. 2013, vol. 7, no. 2, pp. 229–239 [cit. 30. 10. 2014]. ISSN 1802-5951. Dostupné z: https://mujlt.law.muni.cz/storage/1404151356_sb_05-macdonald.pdf

obecně možné jej při poskytování SaaS využít bez zveřejnění modifikací. I v takovém případě je však třeba důsledně analyzovat, co se pro účely dané licence rozumí distribucí, přičemž tento výklad může být opět závislý na právním režimu konkrétního smluvního vztahu.

3.2 POJEM DISTRIBUCE

Výkladem a konkrétní aplikací pojmu distribuce, resp. jiného relevantního pojmu použitého v příslušné licenci je přitom třeba se zabývat, i když je licence sama o sobě z hlediska poskytovatele SaaS „bezpečná“. Existují totiž jisté hraniční případy, kdy může v souvislosti s poskytováním SaaS k distribuci software dojít.

Jednou z cest k nechtěné a nevědomé distribuci, je spolupráce s třetími stranami při vývoji či provozu SaaS. Ve světě vývoje software je poměrně běžné, že jednotliví vývojáři nejsou zaměstnanci poskytovatele a spolupracují s ním na základě volnějšiho smluvního vztahu.²⁹ Zvláště častý je tento postup v případě start-upů a malých společností, pro které představuje agenda mzdového účetnictví nepřiměřenou zátěž, ale které jsou zároveň podhoubím pro vznik inovativních řešení z oblasti SaaS. Obdobná situace nastává v případě, kdy je software zpřístupňován externím subdodavatelům např. za účelem jeho testování. Specifikem cloudových služeb je také možnost jejich vrstvení – řešení typu SaaS je možné provozovat ne na vlastní infrastruktuře poskytovatele, ale na infrastruktuře pronajaté nebo na infrastruktuře poskytované jako služba (IaaS), přičemž ve vztahu k takovému subdodavateli se též může jednat o distribuci.

Zatímco kopírování a používání více kopií software v rámci jedné organizace není podle FSF distribucí ve smyslu GPL 2 a GPL 3, poskytování těchto kopií jiným organizacím či jednotlivcům pro užití mimo původní organizaci distribucí je,³⁰ přičemž se domnívám, že pod organizací je v tomto směru třeba rozumět právní osobu. Přijetí tohoto stanoviska spojuje

²⁹ Např. na základě smlouvy o dílo, nebo podobného vztahu, který zavazuje k dlouhodobém průběžném dodávání různých autorských děl. Srov. MEEKER, Heather. The Gift that Keeps on Giving – Distribution and Copyleft in Open Source Software Licenses. *International Free and Open Source Software Law Review* [online]. 2012, vol. 4, no. 1 [cit. 30. 10. 2014]. ISSN 1877-6922. Dostupné z: <http://www.ifosslr.org/ifosslr/article/view/66/125>

výše uvedené scénáře s povinností zveřejnit zdrojové kódy modifikovaného software. Tyto scénáře přitom podnikatelé v oblasti software zpravidla jako distribuci v obecném slova smyslu nevnímají.

Zda toto stanovisko FSF v konkrétním případě přijmout či odmítnout však bude opět záležet na právním režimu smlouvy. V případě, kdy se smlouva řídí právem Spojených států amerických, má výklad FSF větší váhu, protože pojem „distribution“ použitý v GPL 2 zřejmě vychází z tamního autorského zákona.³¹ Podle americké judikatury se však o distribuci ve smyslu tamního autorského zákona nejedná, pokud je obsah díla sdělován jednoznačně zvolené skupině, pro omezený účel a bez práva na další šíření, reprodukci, distribuci nebo prodej.³² Že se v případě cloud computingu nejedná o distribuci ve smyslu autorského práva USA, potvrzuje i novější judikatura k této otázce, ačkoli se nevztahuje přímo k problematice software.³³ Tento výklad by proto dle mého názoru převážil nad stanoviskem FSF.

GPL 3 pojem „distribution“ nahrazuje pojmy „conveying“ a „propagation“, které lze do češtiny nejlépe přeložit jako „převádění“ a „šíření“ a které by měly být významově neutrálnější, protože údajně nejsou používány v žádném autorském právu na světě.³⁴ Pojem předávání („conveying“) zahrnuje jakoukoli formu šíření („propagation“), která umožňuje jiným osobám získat nebo si vytvořit rozmnoženinu díla. Šířením („propagation“) se

³⁰ Frequently Asked Questions about the GNU Licenses. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.en.html#InternalDistribution> a Frequently Asked Questions about version 2 of the GNU GPL. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0-faq.en.html#InternalDistribution>

³¹ Title 17 of the United States Code, Copyright Act, ve znění pozdějších předpisů.

³² MEEKER, 2012, op. cit.

³³ JOHNSTON, Ronald L. Cloud Computing: Recent Cases and Anticipating New Types of Claims. *The Computer & Internet Lawyer* [online]. 2011, vol. 28, no. 1, s. 1–8 [cit. 30. 10. 2014]. ISSN 1531-4944. Dostupné z: http://www.klgates.com/files/Publication/5d61b5e9-ad6f-4d6a-985c-30cb6b84dae2/Presentation/PublicationAttachment/42137be3-c03c-4c58-a527-31d872b78ec5/Wittow_CloudComputing_Jan2011.pdf

³⁴ Frequently Asked Questions about the GNU Licenses. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.en.html#WhyPropagateAndConvey>

při tom rozumí jakékoli nakládání s dílem, které by bez patřičného dovození autora znamenalo zásah do autorských práv dle rozhodného práva, s výjimkou spouštění a úprav rozmnoženiny pro osobní potřebu. Šíření („propagation“) zahrnuje rozmnožování, distribuci, sdělování veřejnosti a v některých zemích i další aktivity.³⁵ Tento pojem je tedy zjevně širší než distribuce dle GPL 2. Platí však stále, že v USA sdělování obsahu díla jednoznačně zvolené skupině, pro omezený účel a bez práva na další šíření, reprodukci, distribuci nebo prodej není distribucí a proto by nejspíše v tamním právním režimu nebylo ani zásahem do autorských práv a nenaplněvalo by tedy definici předávání („conveying“). Podle práva USA by tedy výše popsané scénáře neměly být spojené distribucí software ani povinností zveřejnit modifikované zdrojové kódy.

Obdobná by byla situace i v případě, kdy by se smlouva řídila právem některého z členských států Evropské unie. Pojem „distribution“ dle GPL 2 nelze vykládat jako rozšiřování díla („distribution“) dle článku 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „směrnice“), protože toto právo se vztahuje k hmotným nosičům zachycujícím dílo,³⁶ přičemž takto úzké pojetí autoři GPL 2 zjevně neměli na mysli.

Nejbližším legislativně vymezeným pojmem, který lze pro účely interpretace využít je tedy zřejmě sdělování veřejnosti dle čl. 3 směrnice. Sdělování veřejnosti je zároveň nejrelevantnějším možným způsobem zásahu do autorských práv naplňujícím pojem předávání („conveying“) dle GPL 3. Soudní dvůr Evropské unie přitom judikoval, že sdělováním veřejnosti se rozumí „nikoli pouze zpřístupnění konkrétním jednotlivcům, kteří patří do soukromé skupiny osob“ a že „pojem veřejnost zahrnuje určitý minimální práh, což z tohoto pojmu vylučuje příliš malý, či dokonce nevýznamný počet dotčených osob.“³⁷ Předání software spolupracujícím osobám podle mého názoru nepřekročuje tento minimální práh.

³⁵ Čl. 0 GPL 3.

³⁶ TELEČ, Ivo; TŮMA, Pavel. Autorský zákon: komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 9788071796084. s. 191.

Na druhou stranu Telec a Tůma se domnívají, že eurokonformně vykládaný pojem sdělování veřejnosti „zahrnuje jakékoli sdělování díla, které se děje za účelem přímého či nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu,“³⁸ což výše uvedené scénáře splňují (poskytovatel zadává úkol externímu subjektu, aby snížil své náklady a tím získal hospodářský prospěch). Svůj názor zdůvodňuje tím, že bezplatné čerpání hospodářského prospěchu z cizího díla by bylo v rozporu se základním právem na ochranu vlastnictví a taktéž v rozporu s výkladovými vodítky směrnice.³⁹

S tímto náhledem se neztotožňuji, neboť nespátřuji důvod pro oddělování hospodářského a obchodního prospěchu od prospěchu osobního, „nehospodářského“. Pakliže čerpám jakýkoli prospěch z cizího díla, může se jednat o porušení práva na ochranu vlastnictví, neboť jinde bych musel za stejný prospěch vynaložit určité prostředky. Není tedy důvodu vést pomyslnou dělicí čáru zrovna mezi druhy získaného prospěchu a je vhodnější se přidržet se formulace čl. 2 směrnice. Jestliže evropský zákonodárce záměrně zakotvil právo sdělování veřejnosti, pak tím zjevně nechtěl pokrýt otázku sdělování soukromého, ať už komerční či nekomerční povahy, jinak by čl. 2 směrnice upravoval právo sdělování obecně, nebo by právo sdělování soukromého bylo upraveno samostatně.

Jsem tedy přesvědčen, že výše popsané scénáře by v kontextu evropského práva a jím harmonizovaného práva České republiky neměly být distribucí, resp. předáváním („conveying“, v dalším výkladu se přidržím již pouze souhrnného pojmu distribuce) ve smyslu licencí GLP 2 a 3. Přesto zvažuje-li poskytovatel SaaS uplatnění z některého z těchto scénářů, měl by postupovat velmi obezřetně, aby neporušil podmínky příslušné licence. Jako opatření snižující toto riziko lze doporučit omezení činnosti spolupracujících osoby pouze na infrastrukturu poskytovatele, např. pomocí vzdá-

³⁷ Odst. 85 a 86 rozsudku soudního dvora Evropské unie (třetího senátu) ze dne 15. března 2012. *Società Consortile Fonografici proti Marcu Del Corsovi*. Věc C-135/10. Obdobně srov. rozsudek soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005. *Lagardère Active Broadcast*. Věc C-192/04. a rozsudek soudního dvora (třetího senátu) ze dne 7. prosince 2006. *Rafael Hoteles*. Věc C-306/05.

³⁸ TELEC, TŮMA, 2007, op. cit., s. 221.

³⁹ Tamtéž.

leného přístupu, a dále výslovné ošetření privátního charakteru zpřístupněného software ve smlouvě s touto osobou.⁴⁰

Dalším faktorem, který může při poskytování SaaS vést k distribuci, je klientská část celého řešení. Uživatelské rozhraní SaaS totiž může být různé – od statických webových stránek, které lze zobrazit v internetovém prohlížeči, po komplexní mobilní aplikace a „tenké klienty“, tedy specializované aplikace instalované na zařízení koncového uživatele, které interagují se serverovou částí systému.⁴¹ Pokud jsou na počítač uživatele přenášeny pouze výstupy programu v podobě statických webových stránek, nejedná se zjevně o distribuci a např. ve vztahu k GPL 2 je tato aktivita výslovně vyloučena z rozsahu licence.⁴² Pokud je však na straně uživatele spuštěn počítačový program, je situace komplikovanější. Spuštění počítačového programu na zařízení uživatele je přitom poměrně běžné, protože většina řešení typu SaaS nepracuje na bázi statických webových stránek a k vytvoření dynamického rozhraní používá skriptovací jazyk JavaScript. Zdrojový kód uživatelského rozhraní v jazyce JavaScript se stahuje na zařízení uživatele zpravidla znovu při každém použití aplikace.⁴³

Narýsovat v tomto případě hranici, která odliší případy, ve kterých dochází k distribuci, a ty, ve kterých ne, je nesmírně obtížné. Zjevná je distribuce v případech „tenkých klientů“, které je třeba na zařízení uživatele nainstalovat nebo alespoň cíleně spustit. Ve sporných případech by pak bylo třeba zkoumat zdrojový kód přenášený na zařízení uživatele a posuzovat, zda jej lze považovat za samostatné autorské dílo odvozené od programu spuštěného na serverové straně. Jako alespoň částečně účinné opatření lze v tomto směru doporučit oddělení zdrojových kódů uživatelského rozhraní do samostatné aplikace tak, aby se jednalo o samostatné autorské dílo nezávislé na zbytku řešení a v případě nezbytnosti zveřejnit zdrojové kódy se tato povinnost vztahovala pouze na tento oddělený program.

⁴⁰ MEEKER, 2012, op. cit.

⁴¹ Tamtéž pozn. 11.

⁴² Čl. 0 GPL 2.

⁴³ Pouze při opakované návštěvě jedné stránky v krátkém časovém intervalu se použije zdrojový kód uložený v mezipaměti prohlížeče.

Posledním hraničním případem, který stojí za zmínku, je následná přeměna softwarového řešení, poskytovaného původně jako služba, na produkt, který je zákazníkům poskytován klasicky.⁴⁴ Takový scénář může nastat zejména v případě, kdy významný zákazník projeví zájem o řešení poskytovatele, ale z důvodů specifické právní regulace nebo obecných obav o ochranu citlivých dat požaduje provoz řešení na vlastní infrastruktuře. V takovém případě je řešení nainstalováno a spouštěno na infrastruktuře zákazníka a tudíž se zjevně jedná o distribuci software, která vyvolává příslušnou povinnost reciprocity. Proto je třeba se tomuto postupu vyhnout, pokud poskytovatel nechce zdrojový kód modifikovaného open source zveřejňovat.

4. LICENCE Z POHLEDU ZÁKAZNÍKA

Z pohledu zákazníka je stěžejní otázkou, zda při poskytování SaaS dochází k užití počítačového programu ve smyslu § 12 zákona č. 121/200 Sb., autorský zákon ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“). Řešení této otázky totiž určuje, zda zákazník potřebuje k užívání SaaS licenci, což zásadním způsobem ovlivňuje strukturu smlouvy na poskytování SaaS.

4.1 UŽITÍ SOFTWARE ZÁKAZNÍKEM

Při poskytování SaaS není zákazníkovi vůbec zpřístupňován software jako takový (jeho zdrojový či strojový kód), ale pouze jeho výstupy. O tom, kdy bude software spuštěn a ukončen rozhoduje poskytovatel, a veškeré rozmnoženiny software vznikají na jeho infrastruktuře a pod jeho kontrolou. Ačkoli je software v jednotlivých konkrétních případech spouštěn v reakci na operace, které zákazník provádí v rámci používání služby, odehrává se toto spuštění a tedy i následné rozmnožování mimo jeho kontrolu. Z pohledu zákazníka se řešení typu SaaS chová jako černá skříňka – navenek je služba stále dostupná a to, jaké konkrétní instance software na infrastruktuře poskytovatele budou spuštěny pro obsluhu požadavku zákazníka na provedení dílčí operace, závisí zcela na uvážení poskytovatele. Toto je klíčový rozdíl oproti řešením typu IaaS a PaaS, kde je zákazníkovi zpřístupně-

⁴⁴ MEEKER, 2012, op. cit.

na virtualizovaná hardwarová infrastruktura resp. vývojová a distribuční platforma, na které spouští různý software sám dle svého uvážení a vytváří tím jeho rozmnoženiny.

Ačkoli tedy podkladem řešení typu SaaS mohou v nižších vrstvách být řešení typu PaaS nebo IaaS,⁴⁵ díky rozdílnému rozsahu kontroly nad spouštěním a rozmnožování software je rozdílný i rozsah jeho užití ze strany zákazníka. Při poskytování SaaS software užívá formou rozmnožování pouze poskytovatel, zákazník nikoli. Jelikož nedochází k užití software ze strany zákazníka, nepotřebuje zákazník k používání SaaS licenci.

Výjimku z tohoto pravidla tvoří výše zmíněný případ, kdy se na zařízení koncového uživatele přenáší zdrojové kódy, které lze považovat za samostatné autorské dílo odvozené od původního programu.⁴⁶ K užití software ze strany zákazníka v takovém případě dochází v okamžiku, kdy jsou z něj vytvářeny dočasné rozmnoženiny v paměti jeho zařízení, k čemuž zpravidla dochází při jeho spuštění.⁴⁷

S rozdílným rozsahem kontroly nad spouštěním software se pojí i rozdílný rozsah odpovědnosti za zásah do práv třetích osob. Poskytovatel IaaS a PaaS figuruje vůči veškerému software spouštěnému zákazníkem na virtuální platformě či infrastruktuře jako poskytovatel služby typu hosting ve smyslu § 5 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů, neboť rozmnoženiny software vzniklé jeho spuštěním ze strany zákazníka je možné považovat za obsah uložený na žádost uživatele ve smyslu tohoto paragrafu. Skutečnost, že poskytovatel nemá kontrolu nad tím, jaký software zákazník spouští, se logicky pojí s omezením jeho odpovědnosti za případný zásah do práv třetích osob (zejména práv autorských), který by z této aktivity zákazníka vzešel. Poskytovatel SaaS naopak sám určuje, jaký software bude spuštěn, a proto

⁴⁵ Např. českou službu z kategorie SaaS SingleCase je provozována na IaaS Amazon EC2. Srov. Bankovní úroveň zabezpečení. *SingleCase* [online]. 2014, [cit. 12-12-2014]. Dostupné z: <https://www.singlecase.cz/bezpecnost>

⁴⁶ Ke stejnému závěru s obdobnou výhradou dospívá i Rominkiewicz při analýze této otázky dle polského práva. Srov. ROMINKIEWICZ, Konrad P. *Problemy prawne cloud computing*. Wrocław, 2014. 82 s. Diplomová práce. Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii. Vedoucí práce Dariusz ADAMSKI. s 46.

⁴⁷ Zhotovování těchto rozmnoženin se považuje za užití dle § 66 odst. 2 autorského zákona.

plně odpovídá za zásah do práv třetích osob, který takovým spuštěním vznikne. Omezení odpovědnosti jako poskytovatele služby typu hosting se na něj vztahuje pouze ve vztahu k datům, která zákazník v rámci jeho služby uloží.

4.2 SMLOUVY NA POSKYTOVÁNÍ SAAS

Licenční ujednání v rámci smlouvy o poskytování SaaS má tedy z hlediska zákazníka smysl pouze v případě, že očekává využití klientské aplikace nebo komplexního rozhraní spouštěného na uživatelském zařízení, a i tak je spíše vhodné jej řešit samostatnou smlouvou. Přesto se licenční otázky v smlouvách na SaaS objevují poměrně často.⁴⁸ Příčinou jsou zřejmě obavy zákazníků ze zásahu do práv třetích osob.⁴⁹ Přestože zákazník přistupuje pouze k výstupům softwarového řešení a rozmnoženiny zhotovuje poskytovatel na své infrastruktuře, někteří zákazníci se obávají, že by mohlo toto rozmnožování a tedy užití být přisuzováno jim a následně by mohli být postihováni ze strany autora za neoprávněné užití.

Tento typ rizika je jistě třeba brát v úvahu. Zatímco poskytovatel může být považován za profesionála v oboru, zákazník zpravidla nedisponuje obdobným rozsahem odborných znalostí, a proto může těžko vzít v úvahu všechny možné případy, ve kterých mohou být při používání SaaS porušena práva třetích osob. Řešením by však v tomto směru nemělo ze strany zákazníka být vyžadování široké licence k veškerému software, který je při poskytování SaaS užíván. Takový postup je z hlediska poskytovatele prakticky nerealizovatelný, protože by musel k veškerému software disponovat právem podlicence, což u proprietárního software není obvyklé. V některých případech je však těžké oprostít se od klasického modelu distribuce software a smlouvy na poskytování SaaS se tak někdy hodně podobají smlouvám licenčním. Tyto smlouvy jsou však do určité míry deformované,

⁴⁸ Srov. HON, Kuan W.; MILLARD, Christopher; WALDEN, Ian. Negotiating cloud contracts: Looking at clouds from both sides now. *Stanford Technology Law Review* [online]. 2012, vol. 16, no. 81, s. 81–130 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/paper-s.cfm?abstract_id=2055199 s. 126.

⁴⁹ Srov. HON, MILLARD, WALDEN, 2012, op. cit, s. 95.

neboť licenční otázky v nich utlačují jiná podstatná ujednání charakteristická pro SaaS.⁵⁰

Pojetí SaaS jako licenčního vztahu má dopady i do oblasti účetnictví a daňové evidence. Pro tyto účely je třeba stanovit dobu trvání takové licence, což samo o sobě může být problematické, je-li smlouva na SaaS uzavřena na dobu neurčitou, dále je třeba licenci ocenit, a trvá-li licence déle než rok a její cena je nad hranicí 60 000 Kč, je třeba ji (včetně veškerých souvisejících nákladů) zaúčtovat jako dlouhodobý nehmotný majetek a do daně z příjmu se bude promítat formou odpisů po dobu 36 měsíců. Pokud pořízení SaaS pojmem jako nákup služby, může být cena zaúčtována do nákladů běžného období a pro účely daně z příjmu uplatněna ihned celá.⁵¹

Vhodnější a obvyklejší variantou je v tomto případě využití ujednání o odškodnění za zásah do práv třetích osob („indemnities“).⁵² Ze strany zákazníka je oprávněné od poskytovatele požadovat záruku, že užíváním příslušné služby nedojde k zásahu do práv třetích osob, a závazek, že poskytovatel zákazníka plně odškodní za případné vznesené nároky třetích osob související s užíváním této služby včetně nákladů právního zastoupení. V rámci vyváženosti je pak zpravidla poskytovateli dána možnost převzít obhajobu proti nároku třetí osoby, případně s ní uzavřít narovnání. Toto ujednání odpovídá obdobným ujednáním o odpovědnosti za právní vady v klasických licenčních smlouvách na software.

Celkově je však třeba podotknout, že problematika licencí by na straně zákazníka neměla poutat příliš velký díl pozornosti, aby některé další důležité otázky nezůstaly stranou. Mám na mysli zejména ochranu osobních údajů,⁵³ dohodu o garantované úrovni služby (Service Level Agreement, SLA),⁵⁴ otázky bezpečnosti dat⁵⁵ a odpovědnosti za škodu.⁵⁶ Tyto otázky je

⁵⁰ MEEKER, 2012, op. cit.

⁵¹ § 32a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Pro praktický postup srov. Základní pravidla účtování softwaru. DAQUAS [online]. 2012 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.daquas.cz/articles/483-zakladni-pravidla-uctovani-softwaru>. Obdobná je situace v Polsku. Srov. ROMINKIEWICZ, 2014, op. cit., s. 46.

⁵² Srov. HON, MILLARD, WALDEN, 2012, op. cit, s. 94.

z hlediska zákazníka nezbytné ve vztahu k SaaS řešit, a to přednostně před problematikou licenční.

5. ZÁVĚR

Z hlediska poskytovatele SaaS je významné, že jako součást svého řešení může za určitých podmínek použít modifikovaný open source software, aniž by dále sdílel odpovídající zdrojové kódy. Před zahájením takového postupu je však třeba zejména ověřit podmínky konkrétní open source licence. GPL 2 a 3 jsou v tomto směru bezpečné, naopak licenci AGPL je vhodné se vyhnout. U ostatních licencí je třeba zkoumat povinnost reciprocity a způsob definice pojmu distribuce nebo jiného odpovídajícího pojmu. Na pojem distribuce by se poskytovatel měl zaměřit zejména v případě, že do projektu chce zapojit třetí osoby. Opatrně by měl postupovat v případě, že by uživatelské rozhraní jeho služby bylo možné považovat za samostatné autorské dílo způsobilé k distribuci zákazníkovi.

Z hlediska zákazníka je podstatné, že pro používání SaaS nepotřebuje od poskytovatele licenci (s výjimkou případů, kdy je uživatelské rozhraní samostatné autorské dílo) a měl by se proto věnovat důležitějším otázkám, jako je ochrana osobních údajů, SLA, bezpečnost dat a odpovědnost za škodu.

Ve vztahu ke cloud computingu by bylo jisté z hlediska licenčního možné diskutovat také řadu dalších otázek jako licenční modely při poskytování IaaS či vhodné postupy při vrstvení cloudových řešení, na ty však již v rámci tohoto článku nezbyvá prostor, stejně jako na další palčivé otázky cloud computingu a SaaS z jiných odvětví práva.

⁵³ K významu problematiky srov. např. Vyjádření Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 65/2013. K právní ochraně osobních údajů při jejich předávání v rámci cloudových služeb. Dostupné z: http://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=6582

⁵⁴ Cloud Service Level Agreement Standardisation Guidelines. *Evropská komise* [online]. Publikováno 24. 06. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/dae/document.cfm?action=display&doc_id=6138 s. 15.

⁵⁵ Srov. HON, MILLARD, WALDEN, 2012, op. cit, s. 109.

⁵⁶ Srov. HON, MILLARD, WALDEN, 2012, op. cit, s. 94.

S ohledem na výše uvedené závěry lze říci, že licence jako standardní institut práva duševního vlastnictví a závazkového práva ve své současné podobě neodpovídá aktuálním potřebám běžné praxe v oblasti vývoje a prodeje software. Smyslem typové právní úpravy smluvních závazkových vztahů je nastavit ex lege základní principy fungování těchto vztahů, pokud se na nich strany nedohodnou, resp. i proti jejich vůli, považuje-li to zákonodárce za nezbytné. V této funkci typová úprava licenční smlouvy ve vztahu k SaaS a cloud computingu obecně selhává a smluvní strany jsou tak ponechány vlastnímu osudu. Změna paradigmatu od produktů ke službám má tedy v této oblasti zásadní dopady.

V tuto chvíli by bylo nejspíš předčasné a přehnaně ambiciózní snažit se na zákonné úrovni zakotvit nové smluvní typy určené pro cloud computing, ale rozhodně je nezbytné vytvářet pro tento možný budoucí vývoj dostatečné podklady skrze hledání obvyklé struktury a obsahu ujednání používaných při cloud computingu a zejména SaaS. Určité kroky v tomto směru provádí Evropská komise, jejím výstupům se však zatím nedostává patřičné pozornosti.⁵⁷ Téma cloud computingu si přitom z hlediska svého potenciálu do budoucna rozhodně pozornost zaslouží. Přestože ceny hardwarových komponent neustále klesají, náklady na jejich provoz a údržbu dané výší mezd a cenou energií neustále rostou. Provozování software na vlastní vyhrazené infrastruktuře tak bude čím dál více luxusem, který si nebude každý moci dovolit, a ekonomický vývoj nás postupně bude čím dál více tlačit k využívání cloud computingu, ať už to bude v rámci kterékoli z jeho podob.

V tomto kontextu vyvstává otázka, zda je právní ochrana software pomocí autorského práva, jak ji známe, v praxi účinná a smysluplná. Předpokládáme-li, že využití cloud computingu bude v budoucnu při poskytování software převažující metodou, bude se větší část softwarového byznysu odehrávat mimo rámec autorského práva. Ze strany poskytovatelů SaaS by se tak měly ozývat námitky, že je právo do budoucna dostatečně nechrání, žádné takové výhrady však na úrovni odborných diskuzí neznávají. Důvodem je fyzická kontrola nad infrastrukturou využívanou pro

⁵⁷ Cloud Service Level Agreement Standardisation Guidelines, op. cit.

poskytování SaaS. Poskytovatel může přístup uživatele kdykoli fyzicky omezit či deaktivovat a právní ochranu skrze restriktivní autorská práva omezujících *ius disponendi* k software ve smyslu jeho objektivního vyjádření ve formě zdrojového či strojového kódu pro něj neznámá žádnou přidanou hodnotu.

Autorskoprávní ochranu objektivního vyjádření software proto bude možné dle mého názoru v budoucnu zcela zrušit bez náhrady. Obdobný osud může potkat i ochranu pro další typy děl, u kterých převládne jejich poskytování uživateli na bázi cloudových technologií – např. streamovanou hudbu, filmy či seriály, tedy hudební a audiovizuálně užitá díla. Nad nimi bude mít poskytovatel stejnou efektivní kontrolu jako nad poskytovaným software, protože uživatel nebude zpravidla v žádném okamžiku disponovat kompletním dílem.

Místo ochrany objektivního vyjádření naopak poroste význam ochrany software jako unikátního know-how poskytovatele. Vzhledem k rostoucímu významu informačních a komunikačních technologií ve společnosti bude software do budoucna předmětem čím dál větších investic. Pro jejich realizaci je však nezbytná motivace skrze přiměřenou ochranu formou dočasného monopolu na využití investičního výsledku. Nastavit rovnováhu v systému práv k duševnímu vlastnictví tak, aby alespoň v převážné míře skutečně motivoval pokrok a nebyl mu na překážku, je jednou z největších výzev naší současné, zejména evropské společnosti. Pravděpodobnost, že v dohledné době dojde k radikální změně v přístupu k ochraně software je dle mého názoru minimální, takové řešení by však nebylo žádoucí, neboť ani technologický vývoj není z dlouhodobého hlediska skokový. Proto bychom své úsilí měli do budoucna zaměřit na evoluční přestavbu systému autorského práva tak, aby jeho vývoj kopíroval vývoj technologií a související hospodářské změny.

6. POUŽITÉ PRAMENY

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

[2] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

- [3] Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
- [4] Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon ve znění pozdějších předpisů.
- [5] Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [6] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [7] Zákon Německé spolkové republiky č. RGBl. 1896 S. 195, Bürgerliche Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Title 17 of the United States Code, Copyright Act, ve znění pozdějších předpisů.
- [9] Rozsudek soudního dvora Evropské unie (třetího senátu) ze dne 15. března 2012. Società Consortile Fonografici proti Marcu Del Corsovi. Věc C-135/10.
- [10] Rozsudek soudního dvora (třetího senátu) ze dne 7. prosince 2006. Rafael Hoteles. Věc C-306/05
- [11] Rozsudek soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005. Lagardère Active Broadcast. Věc C-192/04.
- [12] Stanovisko Sněmovny lordů Spojeného království ze dne 19. 7. 1997, 1 WLR 896, Investors Compensation Scheme v. West Bromwich Building Society.
- [13] Vyjádření Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 65/2013. K právní ochraně osobních údajů při jejich předávání v rámci cloudových služeb. Dostupné z: http://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=6582
- [14] FABER, Dan. Oracle's Ellison nails cloud computing. *CNET* [online]. Publikováno 26. 9. 2008 [cit. 23. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.cnet.com/news/oracles-ellison-nails-cloud-computing/>
- [15] HON, Kuan W.; MILLARD, Christopher; WALDEN, Ian. Negotiating cloud contracts: Looking at clouds from both sides now. *Stanford Technology Law Review* [online]. 2012, vol. 16, no. 81, s. 81–130 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2055199
- [16] JOHNSTON, Ronald L. Cloud Computing: Recent Cases and Anticipating New Types of Claims. *The Computer & Internet Lawyer* [online]. 2011, vol. 28, no. 1, pp. 1–8 [cit. 30. 10. 2014]. ISSN 1531-4944. Dostupné z: http://www.klgates.com/files/Publication/5d61b5e9-ad6f-4d6a-985c-30cb6b84dae2/Presentation/PublicationAttachment/42137be3-c03c-4c58-a527-31d872b78ec5/Wittow_CloudComputing_Jan2011.pdf
- [17] JUDD, William. SaaS Threatens Open Source. *William Judd* [online]. Publikováno 28. 1. 2011 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.williamjudd.com/2011/01/28/the-threat-of-saas-to-open-source/>

- [18] KUHN, Bradley M. et al. and AGPLv3 - SFLC Technology Blog. Software Freedom Law Center [online]. Publikováno 21. 11. 2007 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20080315231323/http://www.softwarefreedom.org/technology/blog/2007/nov/21/stet-and-agplv3/MACDONALD>, Michaela. Open Source Licensing in The Networked Era. *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. 2013, vol. 7, no. 2, pp. 229–239 [cit. 30. 10. 2014]. ISSN 1802-5951. Dostupné z: https://mujlt.law.muni.cz/storage/1404151356_sb_05-macdonald.pdf
- [19] MEEKER, Heather. The Gift that Keeps on Giving – Distribution and Copyleft in Open Source Software Licenses. *International Free and Open Source Software Law Review* [online]. 2012, vol. 4, no. 1 [cit. 30. 10. 2014]. ISSN 1877-6922. Dostupné z: <http://www.ifosslr.org/ifosslr/article/view/66/125>
- [20] MELL, Peter.; GRANCE, Timothy. The NIST Definition of Cloud Computing. *National Institute of Standards and Technology* [online]. 2011 [cit. 28. 5. 2014]. Dostupné z: <http://csrc.nist.gov/publications/nistpubs/800-145/SP800-145.pdf>
- [21] MENCL, Jakub; HON, Kuan. Copyleft in the Clouds. In: SHEMTOV, Noam; WALDEN, Ian (eds.). *Free and Open Source Software Policy, Law, and Practice*. 2013, s. 323–351. ISBN 978-0-19-968049-8.
- [22] O'REILLY, Tim. The New Age of Infoware: Open Source and the Web [online]. 1998 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: http://www.oreilly.com/tim/archives/mikro_age_of_infoware.pdf
- [23] ROMINKIEWICZ, Konrad P. Problemy prawne cloud computing. Wrocław, 2014. 82 s. Diplomová práce. Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii. Vedoucí práce Dariusz ADAMSKI. s 46.
- [24] SHUVANKER, Ghosh; HUGHES, Gill. Cloud Computing Explained. *The Open Group* [online]. 2011. [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <https://www2.opengroup.org/ogsys/catalog/W115>
- [25] TELEC, Ivo; TŮMA, Pavel. Autorský zákon: komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 9788071796084.
- [26] Bankovní úroveň zabezpečení. *SingleCase* [online]. 2014, [cit. 12-12-2014]. Dostupné z: <https://www.singlecase.cz/bezpecnost>
- [27] Cloud Service Level Agreement Standardisation Guidelines. *Evropská komise* [online]. Publikováno 24. 06. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/dae/document.cfm?action=display&doc_id=6138
- [28] CRM and Cloud Computing To Grow Your Business - Salesforce.com. *Salesforce.com* [online]. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.salesforce.com/eu/?ir=1>
- [29] Dropbox. *Dropbox* [online]. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <https://www.dropbox.com/>
- [30] Easy Online Meetings With HD Video Conferencing. *GoToMeeting 2014* [online]. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gotomeeting.com/online/collaboration/home>

- [31] Frequently Asked Questions about the GNU Licenses. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.en.html>
- [32] Frequently Asked Questions about version 2 of the GNU GPL. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 18. 10. 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0-faq.en.html>
- [33] GNU General Public License Version 2. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno červen 1991 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/gpl-2.0.html>
- [34] GNU General Public License Version 3. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 27. 6. 2007 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/copyleft/gpl.html>
- [35] GNU Affero General Public License Version 3. *GNU Operating System* [online]. Free Software Foundation, publikováno 19. 11. 2007 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.gnu.org/licenses/agpl-3.0.html>
- [36] GPLv3, 2nd discussion draft. *GPLv3* [online]. Free Software Foundation, publikováno 26. 9. 2007 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://gplv3.fsf.org/gpl-draft-2006-07-27.html>
- [37] Google Apps for Work – E-mail, nástroje pro spolupráci a mnoho dalších služeb. *Google Apps for Work* [online]. Google, 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.google.cz/intx/cs/work/apps/business/>
- [38] Google Code Search. [cit. 29. 10. 2010]. Původně dostupné z: <http://license-info.appspot.com/#> nyní nedostupné
- [39] Zakoupení Office 365 pro firmy – software zajišťující produktivitu firmy. *Office* [online]. Microsoft Corporation, 2014 [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://office.microsoft.com/cs-cz/business/>